

Helsingin Itämeri-toimenpiteet ja Itämerihaaste Helsingissä ja Turussa

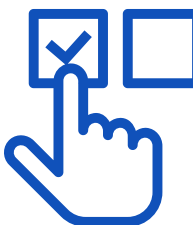
Itämerihaaste

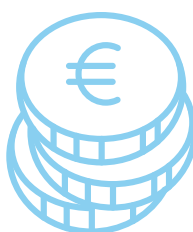
Turun ja Helsingin kaupunginjohtajien vuonna 2007 käynnistämä **verkosto**

Itämerihaasteeseen kuuluu kansainvälinen jäsenten verkosto, sekä Turun ja Helsingin yhteinen viisivuotinen Itämeri-toimenpideohjelma

Kutsuu kaikkia organisaatioita (kuntia, yrityksiä, yhdistyksiä, oppilaitoksia) sitoutumaan vapaaehtoiseen ja konkreettisiin vesiensuojelutoimiin

Itämerihaasteen perustoiminta ja verkoston koordinointi on **Turun ja Helsingin kaupunkien rahoittamaa**

***Visiona
puhdas,
tuottava
ja
yhteinen
Itämeri***

Monimuotoinen verkosto

Jäsenet sitoutuvat **toteuttamaan vesiensuojelutoimenpiteitä** viisivuotiskaudelle kerrallaan - muutamia toimenpiteitä tai kokonaisia toimintaohjelmia

-> Eri tahojen ja asukkaiden yhteistyö on tärkeää, resurssiviisasta ja monihyötyistä

Monimuotoinen verkosto

Jäsenet sitoutuvat **toteuttamaan vesiensuojelutoimenpiteitä** viisivuotiskaudelle kerrallaan - muutamia toimenpiteitä tai kokonaisia toimintaohjelmia

-> Eri tahojen ja asukkaiden yhteistyö on tärkeää, resurssiviisasta ja monihyötyistä

Verkostoon on liittynyt yli 350 jäsentä, joista 2/3 Suomesta

Uudella kaudella yli 60 uutta toimenpideohjelmaa tai viisivuotissuunnitelmaa

Verkoston toiminnan kulmakivet

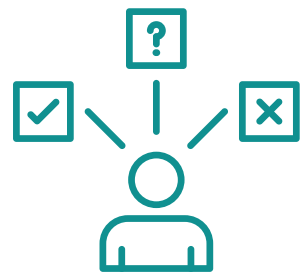
Konkretia

- Toimenpiteillä tehdään konkreettisia muutoksia organisaation toiminnassa, jotka vähentävät organisaation toiminnan vesistökuormitusta

Vapaaehtoisuus

- Toimenpiteillä pyritään vaikuttamaan Itämeren tilaan enemmän kuin pelkän lainsäädännön velvoitteet edellyttävät

Yhteistyö Itämeren eteen kaikkien omista lähtökohdista

- Ei vain asiantuntijaverkosto
- Arvo erilaisten toimijoiden yhteen tuomisessa

Mitä kaupungit tekevät?

Itämeri-toimenpideohjelma

Tavoitteet 2024-2028

Rehevöitymisen hillitseminen

Merten kestävän käytön edistäminen

Haitallisten aineiden vähentäminen

Roskaantumisen estäminen

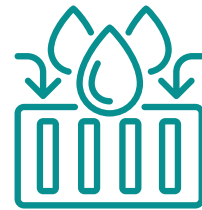
Luonnon monimuotoisuuden lisääminen

Yhteistyön ja osallisuuden edistäminen

Toimenpiteillä (27 kpl) vähennetään kaupunkien omaa vesistökuormitusta

Tutustu ohjelmaan
itamerihaaste.fi

Hulevedet

Merenkulku ja
satamat

Luonnon
monimuotoisuus

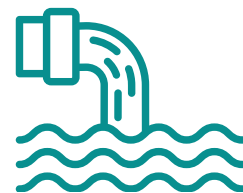
Maankäyttö

Yhteistyö ja verkosto

Itämeri-identiteetti

Rehevöityminen

Roskaantuminen

Hankinnat

1. Merenkulku ja satamat

Tavoitteena ehkäistä meren pistemäistä kuormitusta.

TP1 Edistetään pienvenesatamien ympäristövastuullisuutta

TP2 Turku Kehitetään väylien ja satamien kunnossapidon vesistövaikutusten kompensatiomalli

TP3 Kaupunkien rantojen ja saariston suunnittelussa huomioidaan merellisten toimijoiden ympäristövaikutukset

TP4 Helsinki Kannustetaan rahtialuksia parempaan jätevesien hallintaan

2. Maankäyttö

Tavoitteena kehittää vesienhallinnan ja -suojelun huomioimista maankäytön suunnittelussa ja toteutuksessa ja lisätä osaamista vesistövaikutuksista.

TP5 Päivitetään kaupunkien vuokraamien alueiden vuokrauskriteeristö huomioimaan paremmin vesiensuojelu

TP6 Lisätään itämerivaikutusten huomiointia kaavoituksessa ja muussa maankäytön suunnittelussa

TP7 Toteutetaan kaupunkien itämeri-identiteettiä lisäävä teema-alue "Itämerikatu"

3. Yhteistyö ja verkosto

Tavoitteena sitouttaa muita toimijoita vahvemmin itämerityöhön ja varmistaa hyvät yhteydet tutkimusinstituutioihin ja oppilaitoksiin. Ajankohtainen ympäristötieto mahdollistaa toimenpiteiden kustannustehokkaan ja vaikuttavan kohdistamisen.

TP8 Kehitetään Itämerihaasteen verkostotoimintaa

TP9 Edistetään oppilaitos- ja yliopistoyhteistyötä

TP10 Kerätään ja hyödynnetään tietoa

TP11 Turku Viestitään vesiensuojelun ja ilmastotyön synergioista

4. Rehevöityminen

Tavoitteena vähentää merialueen ravinnekuormitusta, sekä edistää ravinteiden kiertotaloutta kaupungin toiminnassa.

TP12 Vähennetään septivesistä aiheutuvia päästöjä

TP13 Hyödynnetään yhdyskuntajätevesilietettä ja merestä poistettua orgaanista ainesta

TP14 Vähennetään valuma-aluelähtöisesti kuormitusta

5. Hulevedet

Tavoitteena edistää hulevesien hyvää hallintaa suunnittelussa, toteutusratkaisuissa ja ylläpidossa. Hulevesien aiheuttama kuormitus noussut voimakkaasti esille toimenpideohjelman laatimisprosessissa ja siksi ensimmäistä kertaa omana teemanaan.

TP15 Kehitetään hulevesien huomioimista yleiskaavatasolta toteutukseen ja ylläpitoon asti

TP16 Otetaan käyttöön uusia keinoja vähentää hulevesistä aiheutuvaa kuormitusta

6. Luonnon monimuotoisuus

Tavoitteena lisätä tietoa luonnonarvoiltaan merkittävistä kohteista ja kohdistaa toimenpiteitä luontokadon ehkäisemiseksi torjumalla vieraslajeja ja ennallistamalla. Painopiste vesistöissä ja meriluonnossa.

TP17 Tehostetaan vieraslajien torjuntaa

TP18 Kartoitetaan ekologisesti arvokkaita alueita ja edistetään niiden suojelua

TP19 Turku Palautetaan Aurajoen tulvadynamiikka kohdennetuilla alueilla

TP20 Ennallistetaan luonnonympäristöjä

7. Itämeri-identiteetti

Tavoitteena edistää Turun ja Helsingin asemaa Itämeren suojelun edelläkävijänä ja lisätä kaupunkilaisten tietoisuutta ja osallisuutta Itämereen.

TP21 Markkinoidaan Helsinkiä ja Turkuja itämerikaupunkeina

TP22 Lisätään yleistä merilukutaitoa ja osallistetaan asukkaita

TP23 Helsinki Kehitetään vesienhallinnan kokonaisuuden koordinoitua

8. Roskaantumisen

Tavoitteena edistää roskaantumisen vähentymistä kaupungin omassa toiminnassa sekä lisäämällä kaupunkilaisten tietoisuutta.

TP24 Turku laaditaan Turkuun roskaantumisen hillinnän ohjelma

TP25 Viestitään kaupunkien kunnossapidon merkityksestä vesistöille

TP26 Kehitetään tapahtumien ympäristöohjausta

9. Hankinnat

Tavoitteena kemikaalien käytön vähentäminen ja sillä pyritään vähentämään haitallisten aineiden pitoisuuksia vesistöissä. Opastuksen ja ohjauksen avulla vastuullisten valintojen tekeminen helpottuu.

TP27 Edistetään vesivastuullisuuden huomioimista kaupungin hankinnoissa

Vuonna 2024 Helsingissä käynnistettiin 22/23 toimenpiteestä, 1 valmistui

Nostoja vuodesta 2024:

- Meriajokkaan ennallistamisistutukset Lauttasaaren Hevosenkenkälahdelle yhteistyössä Metsähallituksen ja John Nurmisen säätiön kanssa sekä istutuksia Hattusaaren edustalle John Nurmisen säätiön kanssa.
- Pääkaupunkiseudun työmaavesiohje otettiin käyttöön. Panostettiin ohjeen jalkauttamiseen ja viestimiseen esimerkiksi esittely-, seminaari- ja koulutustilaisuuksissa. Uutta ohjeistusta on esitelty asiantuntijoille, logistiikkaoperaattoreille, ympäristövalvojille, rakennusvalvonnalle ja kaupungin sisäisille tilaaja- ja rakennuttajatahoille.
- Vuokrapeltojen sopimukseen lisättiin kriteeristö vesiensuojelusta: suojavyöhykkeet, kiertoviljely, glyfosaatista luopuminen.
- Pienvenesatamien jätehuoltoa edistettiin ja ravintolalaivoille tarjottavaa infraa lisättiin.
- Toteutettiin siniverkoston ekologisen ja kemiallisen tilan selvityksiä. Kesällä kartoitettiin virtavesiä sekä löydetty uusia luonnontilaisia ja sen kaltaisia noroja sekä lähteitä.

TP 20

Ennallistetaan luonnonympäristöjä

Kuvaus:	Toteutetaan ennallistamishanke tai hankkeita kohteessa, joka valitaan esim. tehtyjen kartoitusten perusteella (LUMO, PEMMA) a. Kalojen kutu- ja pienpoikasalueiden palauttaminen b. Lintujen lisääntymis-, levähdys- ja ruokailualueiden palauttaminen c. Rakkohaurun ja meriajokkaan elinympäristöjen ennallistaminen		
Vastuutahot: päävastuutaho lihavoituna	Helsinki: KYMP PALU YMPA YSO, YSE	Turku: KYPA ympäristönsuojelu	
Resurssit:	☐ Ei vaadi huomattavia lisäresursseja ☒ Vaatii henkilöstöresursseja ja mahdollista lisäbudjettia ☒ Vaatii ulkoisen rahoituksen Muita huomioita: Turussa vaatii PEMMA-kohteiden kartoittamisen (TP 18a)		
Vaikutus	Ennallistamalla pyritään kasvattamaan luonnon monimuotoisuutta ja torjumaan luontokatoa. Itämeressä avainlajien elinympäristöjen ennallistaminen tukee ekosysteemipalveluita ja eri eliöjoukkoja laajasti.		
Aikataulu	Vaihe 1	Vaihe 2 ✓	Vaihe 3

Toimenpide edistää seuraavia tavoitteita:

✓ Kestävä merenkäyttö	 Roskaantumisen estäminen	 Haitallisten aineiden vähentäminen	✓ Luonnon monimuotoisuuden lisääminen	 Rehevöitymisen hillitseminen	 Yhteistyö ja osallisuus
---	---	---	---	---	--

Muut toimenpiteeseen liittyvät ohjelmat:

Helsinki: LUMO-ohjelma (2021–2028), Helsingin kaupunkistrategia 2021–2025, Helsingin merellinen strategia 2030, Helsingin kaupungin ympäristöpolitiikka 2012–2050.

Turku: kaupunkistrategia Turku 2030-luvulla, LUMO-ohjelma 2023–2029, Turun kiertotalouden tielkartta, ilmastosuunnitelma 2029, Turun kaupungin pormestariohjelma 2021–2025.

2025 Helsinki

- Kaupungin luonnonsuojelualueohjelmaa päivitetään. Ohjelmanuonnoksessa on mukana kartoitetuista PEMMA-alueista noin 90 %. Mukana ovat myös arvokkaat rantaluontotyypit, joiden kautta luonnontilaisia tai sen kaltaisia ranta-alueita on otettu mukaan uuteen luonnonsuojelualueohjelmaan. Osa kohteista muodostaa maa-meri-kokonaisuuksia, jolloin myös osa valuma-alueesta on huomioituna.
- Vastuullinen veneily, viestintäkampanja keväällä. Lyhyitä animaatiovideoita joita suunniteltu yhteistyössä PSSry:n kanssa. Teemoina jätteet, etenkin vaarallisten jätteiden käsittely, veneiden huoltotoimenpiteet ja melu.
- Vesivastuullisuus kaupunkien hankinnoissa, EU-hanke käynnistyy keväällä.
- Edistää itämerivaikutusten huomiointia kaavoituksessa ja muussa maankäytön suunnittelussa.

- Teemme mieluusti yhteistyötä eri toimijoiden kanssa
- Kaikilla voi olla oma roolinsa vesiensuojelussa
- Liittyminen on helppoa ja ilmaista, emme vaadi erityistä raportointia

www.itamerihaaste.fi

Kiitos!

Milla Stenström

Itämerihaaste, ympäristösuunnittelija, Helsinki
milla.stenstrom@hel.fi

itamerihaaste.fi

[@balticseachallenge](https://www.instagram.com/balticseachallenge)

[Itämerihaaste - Baltic Sea Challenge](#)